

Stručný životopis Lucie Bakešové

Lucie Bakešová (26. 12. 1853–2. 4. 1935), (rozená Wankelová) se narodila v rodině významného lékaře a světoznámého archeologa, paleontologa Jindřicha Wankela. Lucie vyrůstala spolu se 3 sestrami ve vzdělanecké kulturní rodině, která se přátelila s mnoha významnými osobnostmi té doby (např. J. Mánes, F. L. Rieger, J. G. Mendel, F. M. Klácel, F. Bartoš, F. Kameníček aj), které dotvrzují intelektuální i ideovou orientaci a výchovu v rodině. Četné společenské kontakty využívala Lucie ve své pozdější národopisné a sociální práci.

Lucii se dostalo na tehdejší dobu mimořádného vzdělání – absolvovala českou dívčí školu v Praze a hru na klavír u B. Smetany – měla absolutní hudební sluch. Od svého sňatku s Františkem Xaverem Bakešem (blanenským učitelem, později velkostatkářem a ředitelem školy v Ořechově, hudebníkem, veřejným činitelem a poslancem Moravského zemského sněmu) započala svou společensko-politicky významnou práci v době formování českého národa.

Do veřejného života vstoupila nejprve jako archeoložka, pak pokračovala jako etnografka a organizátorka národních sbírek lidové kultury, poté jako sociální a osvětová pracovnice v Brně, kde spoluzaložila Moravskou ženskou útulnu v Brně, která se rozrůstala postupně do velké sociální pomoci na Brněnsku.

Mimo to byla členkou mnoha společensko-politických organizací, charitativních a ženských spolků. Všude se aktivně angažovala a psala do tehdejšího tisku. Pracovala obětavě v Útulně ženské, v Útulně pro osiřelé děti, ve Sdružení pokrokových žen, v Dámském odboru Československého červeného kříže (spolupráce s Alicí Masarykovou), v Jednotě slovanských žen, v Jednotě žen a dívek, v Ženevské lize pro mír a svobodu, v Živě (předsedkyně), v Mírové jednotě a v Abstinentsním svazu.

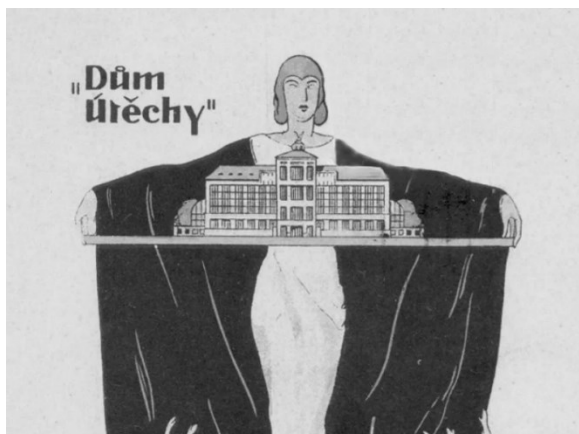
Níže uvádíme stručný výčet zájmových aktivit Lucie Bakešové:

1. archeologie – uvedla do Českých zemí výstavnictví (poprvé se s ním setkala na světovém archeologickém kongresu v Moskvě a v Petrohradě, kterému předsedal její otec – 1874), zalíbila se jí veřejná prezentace předmětů z archeologických vykopávek, analogicky pak shromažďovala všechno, co prezentovalo lidovou moravskou kulturu a začala s jejich výstavami.

2. etnografie – sběratelskou činnost lidové kultury začala se svou rodinou v Olomouci, kde také poprvé u nás uspořádali výstavu, měla velký ohlas a poté se rozšířila do dalších míst – do Prahy, Plzně, Vídně. Sbírala také národopisné památky, zapisovala lidové písně (s Leošem Janáčkem) a lidové zvyky. Dále pak objevila a oživila obřadní tanec pohanského původu s názvem Královničky, který připravila i choreograficky a předvedla na 2. výstavě moravského národopisu v Ořechově (1888) za účasti více než 5000 lidí, mezi nimi např. Leoše Janáčka, který tanec velmi ocenil.

3. osvětová činnost ve spolcích – s osvětou tj. výchovou žen a dívek začala brzy po přestěhování do Ořechova. Z četných aktivit lze vyzdvihnout hlavně podíl a iniciativu při založení dětské ozdravovny v Crikvenici (v dn. Chorvatsku), která postupně fungovala v několika budovách.

Spolupracovala při tom s vnučkou Boženy Němcové, s Alicí Masarykovou. Ozdravovna byla jedinečná a léčily se v ní děti z celé republiky.

4. založení spolku „Dům útěchy“ v Brně (dne 21. června 1928) a zrod myšlenky pro výstavbu onkologického ústavu - Lucie byla předsedkyní Živy, jejímiž členy byli mj. také profesori z Masarykovy univerzity a na jedné ze schůzí je překvapila návrhem postavit v Brně nemocnici pro nemocné, která nepřijímá k léčení žádná z nemocnic, protože jsou v terminálním stadiu tuberkulózy nebo rakoviny. Později zformulovala své vize o domě, který by poskytoval milosrdnou pomoc, jako kdysi řecké euthanasion. Od té doby dostával záměr

konkrétní ideovou podobu a zpočátku i podporu univerzity. Její syn - chirurg Jaroslav Bakeš, v reakci na to připravil a přednesl komplexní návrh spolu s profesionálním plánem struktury výzkumně-léčebného ústavu rakoviny po vzoru švédského Radiumhemment, jehož vizí bylo rakovinu nejenom léčit, ale i zkoumat. Nový ústav, který byl uveden do provozu 13. ledna 1935, je dodnes chloubou a reprezentantem české onkologie i Brna.

Při vzniku ústavu musela Lucie Bakešová překonat nejrůznější peripetie, svízele a překážky – od shánění podpory, peněz, přízně Brňanů, založení spolku „Dům útěchy“ až po překonání odporu ze strany Masarykovy univerzity atd. Lze konstatovat, že bez plného nasazení Lucie Bakešové by na Žlutém kopci v Brně ústav nestál. Podařilo se jí získat přízeň úřadujícího prezidenta T.G. Masaryka, kterého požádala o souhlas, aby ústav nesl jeho jméno (Masaryk uvolnil z jubilejního fondu pro stavbu 2 a půl milionu korun). Řídila dále činnost Spolku, i když už nebyla jeho předsedkyní, sháněla peníze, vydávala letáky, pořádala veřejné akce na propagaci ústavu i sbírání peněz, oslovovala mnoho politických i kulturních reprezentantů s žádostí o podporu stavby i o peníze apod. (Spolek měl dámský odbor.) To všechno zvládala i po smrti syna (1930) i přes stále se zhoršující onemocnění srdce. Zemřela nedlouho po otevření ústavu, které se s ohledem na její zdravotní stav, nemohla ani účastnit. Poměrně rychle byla její role při budování ústavu i ve veřejném životě zapomenuta.

(Zdroj informací:

Linhartová Věra, Lucie Bakešová (1853-1935), Doc. MUDr. Jaroslav Bakeš (1871-1930), Zakladatelé Masarykova onkologického ústavu v Brně (ke 140. výročí od narození Jaroslava Bakeše, Brno 2011

Simona Sedláčková, Slavné brněnské dámy: Lucie Bakešová, zakladatelka Masarykova onkologického ústavu v Brně (26. 12. 1853 Blansko - 2. 4. 1935 Brno), Brno 2024 a řada slovníkových hesel)

Stručný popis ideového záměru vítěze architektonické soutěže na revitalizaci parkového prostoru na Žlutém kopci v Brně a vztah soutěženého objektu k návrhu

VAŇKOVO NÁMĚSTÍ - NÁVRH

Kompozici této partie navrhujeme proměnit v obytnou plošinu a důsledně ji navázat na prostor okružní křižovatky. Původní landartové řešení krajinářské architektky Evy Vágnerové jsme inspirativně využili. Soustředné kruhy jsme zremixovali do intenzivní obytné formy. Uprostřed kompozice je Thomasův pramen, který má formu trychtýře vystupujícího ze země. Z něho mají vystupovat oblaka vodní mlhy. Tento mlžící objekt má měnit mikroklima, ale především symbolicky odkazuje na vodu v zemi na Žlutém kopci, tedy na zdejší slavné vodojemy. Parková část Vaňkovo náměstí je vymezena Thomasovým pramenem, Helgolandem a tzv. Vršíčkem. Volný prostor mezi těmito objekty je vyhrazen pouze pro lidi a jejich život. Toto "prázdnost" je důležitou součástí kompozice s obytným trávníkem potažmo člověkem uprostřed.

UMĚLECKÉ DÍLO VĚNOVANÉ LUCII BAKEŠOVÉ

V rámci Projektu "Sochy pro Brno" se připravuje umělecké dílo věnované Lucii Bakešové". Předpokládáme, že bude navazovat na široký nástupní prostor do parku, který přilehá k novému pavilónu Masarykova onkologického ústavu. Předpolí skály Helgoland ponecháváme volné a sousední pahorek/vršíček vedle bude očištěn od keřového patra a stromy redukovány s ohledem na sousední, nové uliční stromořadí a výhledy.